

JÜRGEN MOLTSMANN

TREIMEA ȘI ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU

Contribuții la învățătura trinitară despre Dumnezeu

JÜRGEN MOLTSMANN

TREIMEA ȘI ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU
Contribuții la învățătura trinitară despre Dumnezeu

Traducere

Prof. univ. dr. habil. Daniel Munteanu

Ediția a II-a

*Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte IRINEU,
Arhiepiscop al Alba Iuliei*

Ediție
REÎNTREGIREA

Alba Iulia, 2021

Tehnoredactare și copertă: Pr. Nicolae Aloman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MOLTMANN, JÜRGEN

Treimea și Împărăția lui Dumnezeu : contribuții la învățătura trinitară despre Dumnezeu / Jürgen Moltmann ; trad.: prof. univ. dr. habil. Daniel Munteanu ; carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei. - Ed. a 2-a. - Alba Iulia : Reîntregirea, 2021

ISBN 978-606-509-492-5

I. Munteanu, Daniel (trad.)

2

EDITURA REÎNTREGIREA
Str. Mihai Viteazul, nr. 16
510010, Alba Iulia (RO)
Tel: 0258 811 690
editurareintregirea@gmail.com
www.editurareintregirea.ro

CUPRINS

CUVÂNT CĂTRE CITITORII ROMÂNI.....	9
ARGUMENT.....	13
CAPITOLUL 1	
TEOLOGIA TRINITARĂ DE ASTĂZI	21
1 Întoarcere la gândirea trinitară	22
1. 1 <i>Acces prin experiență?</i>	22
1. 2 <i>Acces prin practică?</i>	27
2 Pe drumul către Dumnezeuul treimic.....	32
2. 1 <i>Dumnezeu ca substanță supremă</i>	33
2. 2 <i>Dumnezeu ca Subiect Absolut</i>	36
2. 3 <i>Dumnezeul Treimic</i>	40
CAPITOLUL 2	
PĂTIMIREA LUI DUMNEZEU	47
1 Apatie sau pătimire a lui Dumnezeu?	47
2 „Patosul lui Dumnezeu”	53
3 „Jertfa veșnică a iubirii”	60
4 „Mâhnirea lui Dumnezeu”	69
5 „Tragedia din Dumnezeu”	78
6 Dumnezeu și suferința	85
7 Libertatea lui Dumnezeu	91
8 Dumnezeu este iubire	98

CAPITOLUL 3

ISTORIA FIULUI	105
1 Hermeneutică trinitară.....	105
2 Trimiterea Fiului	110
2. 1 Botezul și chemarea lui Iisus	111
2. 2 Trimiterea Fiului	119
2. 3 Forma Treimii.....	122
3 Jertfa Fiului	124
3. 1 Pătimirea lui Iisus	124
3. 2 Jertfa Fiului.....	130
4 Înălțarea Fiului	135
4. 1 Învierea din morți a lui Iisus	135
4. 2 Revelația Fiului	138
4. 3 Trimiterea Duhului Creator de către Fiul	142
5 Viitorul Fiului	144
6 Modificări ale Treimii deschise.....	148

CAPITOLUL 4

LUMEA TREIMII	151
1 Mântuirea și credința în creație	156
1. 1 Experiența exodului și speranța mesianică	155
1. 2 Credința în Hristos și experiența Duhului	157
2 Creația Tatălui	161
2. 1 <i>Contingentia mundi</i>	161
2. 2 <i>Limitarea de Sine a lui Dumnezeu</i>	166
2. 3 Creație trinitară.....	171
3 Întruparea Fiului.....	173
3. 1 <i>Cur deus homo?</i>	174
3. 2 <i>Chenoza lui Dumnezeu</i>	179
3. 3 <i>Fiul Unul-Născut, fratele Întâiul-Născut</i>	181
3. 4 <i>Întrupare trinitară</i>	183

Treimea și Împărăția lui Dumnezeu

4	Transfigurarea Duhului	184
4. 1	Înviearea și revărsarea Duhului	184
4. 2	Începutul slavei	187
4. 3	Duhul ca subiect	189
4. 4	Preaslăvirea treimică	190

CAPITOLUL 5

MISTERUL TREIMII	193	
1	Critica monoteismului creștin.....	193
1. 1	Monoteism și monarhie	193
1. 2.	Creștinism monoteist: Arie.....	199
1. 3	Monoteismul creștin: Sabelie.....	201
1. 4	Întemeierea învățăturii despre Treime: Tertulian	205
1. 5	Monarhie treimică: Karl Barth	207
1. 6	Comunicare de sine treimică: Karl Rahner.....	216
1. 7	Ce fel de unitate a lui Dumnezeu?	222
2	Treimea doxologică	225
2. 1	Iconomie și doxologie a mântuirii.....	225
2. 2	Experiența istorică a mântuirii	229
2. 3	Raportul dintre Treimea imanentă și cea iconomică.....	234
3	Treimea imanentă	238
3. 1	Constituția Treimii.....	239
3. 2	Viața Treimii.....	250
3. 3	Unitatea Treimii	258
4	Purcede Duhul Sfânt de la Tatăl „și de la Fiul”?	259
4. 1	Situația noilor discuții despre Filioque.....	260
4. 2	Textul mărturisirii și interpretările teologice	263
4. 3	Purcederea Duhului din Tatăl Fiului	264
4. 4.	Ce primește Duhul Sfânt de la Fiul?	268
5	Principiul trinitar al unicității.....	271

CAPITOLUL 6

ÎMPĂRĂȚIA LIBERTĂȚII	275
1 Critica monoteismului politic și clerical.....	275
1. 1. <i>Monoteismul politic</i>	276
1. 2 <i>Monoteismul clerical</i>	289
2 Învățătură trinitară despre Împărăție	292
2. 1. <i>Învățătura despre Împărăție a lui Ioachim de Fiore</i>	293
2. 2 <i>Învățătură trinitară despre Împărăție</i>	301
3 Învățătura trinitară despre libertate	305
3. 1. <i>Forme ale libertății umane</i>	306
3. 2. <i>Treime și libertate</i>	312
3. 3 <i>Libertatea în Împărăția Dumnezeului Treimic</i>	313
POSTFAȚĂ	319

CUVÂNT CĂTRE CITITORII ROMÂNI

Mă simt copleșit nu numai de bucurie, ci și de adâncă mulțumire, dat fiind faptul că pot să înzestrez cu acest cuvânt de salut traducerea în românește a cărții mele despre Sfânta Treime. Această carte a provenit din întâlnirea mea cu teologia românească ortodoxă a Profesorului Dumitru Stăniloae. La el mă gândesc cu adânc respect acum, când scriu aceste rânduri. Întâlnirea mea cu acest mare teolog al secolului trecut a avut loc în felul următor: în anul 1963, eram membru al comisiei ecumenice „Faith and Order”. Zece ani mai târziu, am propus președintelui comisiei, preotul Lukas Vischer, să abordăm, în sfârșit, așa-numita problemă *Filioque*, care constituie esența dezbinării teologice dintre Biserica Apuseană și cea Răsăriteană, pentru a vedea dacă poate fi rezolvată. Prin introducerea acestui adaos în simbolul de credință niceo-constantinopolitan, conform căruia Duhul Sfânt purcede de la Tatăl „și de la Fiul” (*Filioque*), s-a ajuns la schisma bisericească oficială din 1054. Dacă dorim unitatea ecumenică a Bisericii, așa cum ne îndeamnă rugăciunea arhierescă a lui Iisus, „ca toți să fie una” (Ioan 17, 21), trebuie să rezolvăm la nivel teologic această problemă de teologie trinitară. În octombrie 1978, s-a ajuns la un prim dialog pe această problemă în Klingenthal, lângă Strasbourg, unde am făcut cunoștință cu Părintele Dumitru Stăniloae și cu asistentul său, fostul Mitropolit al Moldovei și Bucovinei și actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Dr. Daniel